

Bratstvo – temelj i put za mir

Poruka pape Franje za Svjetski dan mira 2014.

Kratko tumačenje i aktualizacija

IVAN MACUT*

UDK:
262.13*172.4 "20"
Franciscus, papa
Stručni članak
Primljeno:
16. rujna 2014.
Prihvaćeno:
13. studenoga 2014.

Sažetak: Rad donosi kratku kontekstualizaciju i tumačenje Papine poruke. Naime, istražili smo dosadašnje Papine govore, poruke, dokumente te pronašli mjesta u kojima se papa Franjo bavi istom ili sličnom tematikom te smo ih povezali s porukom za Svjetski dan mira kako bismo dobili širu poruku i bolje shvatili njegove riječi. U zaključku smo izdvojili pet ključnih naglasaka Papine poruke za Svjetski dan mira, ali to su, također i poruke koje Papa gotovo svakodnevno izgovara i poziva svijet na promjene i obraćanje: a) ne globalizaciji ravnodušnosti; b) ne »kulturi otpada«; c) ne gladi i siromaštvu u svijetu; d) ne ratu; e) ne gubiti nadu.

Ključne riječi: papa Franjo, Svjetski dan mira 2014., socijalno učenje, bratstvo, mir.

Uvodne napomene

Svjetski dan mira utemeljio je papa Pavao VI., a svake se godine slavi istoga datuma, 1. siječnja. Prvu poruku za Svjetski dan mira uputio je papa Pavao VI. i to 8. prosinca 1967. god., a prvi Svjetski dan mira slavljen je 1. siječnja 1968. god. Tom prigodom papa upućuje svoju poruku čitavomu svijetu. Papa Pavao VI. uputio je ukupno jedanaest poruka, Ivan Pavao II. ukupno dvadeset i sedam poruka, Benedikt XVI. ukupno osam, te, na koncu, aktualni papa Franjo u prvoj godini svojega pontifikata ove je godine uputio i svoju prvu poruku za četrdeset i sedmi po redu Svjetski dan mira, naslovljenu *Bratstvo – temelji i put za mir*.¹

U ovom ćemo se članku osvrnuti na Papinu poruku za Svjetski dan mira, ukratko je protumačiti te smjestiti u širi

* Dr. sc. Ivan Macut,
Hrvatska katolička misija,
Feldstr. 4, 13355 Berlin,
Njemačka, hkmb Berlin@
gmail.com

¹ Usp. FRANJO, *Occasione Diei Mundialis Pacis, cui titulus est: »Fraternità, fondamento e via per la pace«*, u: *Acta Apostolicae Sedis* 106(2014.)1, str. 22.-34.

kontekst dosadašnjega učenja pape Franje, s posebnim osvrtom na njegovu encikliku *Lumen Fidei* i apostolsku pobudnicu *Evangelii Gaudium* te ostale homilije i prigodne govore do sada izgovorene, u kojima se papa Franjo više ili manje izravno osvrće na tematiku mira u svijetu.

Tumačenje i kontekstualizacija teksta poruke

Poruka pape Franje za Svjetski dan mira za 2014. godinu objavljena je 8. prosinca 2013. god., a sastoji se od ukupno 10 brojeva. Kako bismo mogli u potpunost shvatiti ne samo ovu Papinu poruku za mir, nego uopće smjer pontifikata pape Franje, treba se vratiti na sami početak, a to je dan kada je kardinal Bergoglio izabran za papu i na razlog zašto je uopće uzeo ime Franjo. Dana 16. ožujka 2013. god., papa Franjo svjedoči da, kada je već bilo očito iz tijeka glasovanja, da je on idući nasljednik na stolici rimskoga biskupa, do njega je sjedio prefekt emeritus *Kongregacije za kler* Claudio kardinal Hummes koji ga je zagrlio, poljubio i rekao mu da ne zaboravi siromašne. Čim je čuo te riječi, novi Papa pomislio je na sv. Franju Asiškoga. Dok je teklo dalje brojanje glasova, novi je Papa razmišljao o ratovima, a sv. Franjo Asiški čovjek je mira. Tako se u njegovu srcu rodila ideja da uzme ime Franjo po svetcu iz Asiza. Nadalje, papa Franjo kaže kako je on za njega čovjek siromaštva, čovjek mira, čovjek koji ljubi i štiti stvoreni svijet. On je čovjek koji nam daje duh mira i siromašnih. Na koncu, Papa je uskliknuo kako želi Crkvu siromašnih i za siromašne.² Očito je, dakle, već iz samoga izbora imena sv. Franje Asiškoga, koji će smjer dobiti pontifikat aktualnoga Pape. U tom duhu potrebno je shvatiti i ovu prvu poruku pape Franje za Svjetski dan mira.

1. Uvodne misli

Prvi broj zapravo je uvod u poruku, gdje papa Franjo u nekoliko crta sažima ono o čemu će u poruci govoriti i razvijati. Naime, Papa polazi od uvjerenja kako u srcu svakoga čovjeka postoji želja za bratstvom te je ono bitna dimenzija čovjeka. Bez bratstva nemoguće je graditi pravedno društvo i trajni mir. Bratstvo, prema Papi, ponajprije počinje i uči se u krilu obitelji te je ono temelj i primarni put mira.³ Nadalje, papa Franjo spominje i jedan vrlo važan pojam – *globalizacija ravnodušnosti* – koja nas navikava na patnju drugoga te nas zatvara u nas same. Papa Franjo

² Usp. FRANJO, Allocutio S. P. ad legatos communicationis socialis, u: *Acta Apostolicae Sedis* 105(2013.)4-5, str. 381.

³ Papa emeritus Benedikt XVI. u svojoj poruci za Svjetski dan mira za 2008. godinu, naslovljenom *Ljudska obitelj, zajednica mira*, kaže kako se u jednoj zdravoj obitelji mogu iskusiti neke temeljne odrednice mira: pravda i ljubav između braće i sestara, autoritet roditelja, služenje u ljubavi najslabijim članovima, itd. Upravo zbog toga obitelj je prva i nezamjenjiva učiteljica mira. Usp. BENEDIKT XVI., Nuntius scrpito datus ob diem ad pacem fovendam, u: *Acta Apostolicae Sedis* 100(2008.)1, str. 38.-39.

od samog početka svojega pontifikata bori se upravo protiv te ravnodušnosti koja polako zahvaća ovaj svijet, ali i Crkve i pripadnike ostalih religija.⁴ Tako u svojem govoru predstavnicima pravoslavnih Crkava, istočnih Crkava i crkvenih zajednica na zapadu na početku svojega pontifikata, dana 20. ožujka 2013. god., papa Franjo, između ostaloga, rekao je kako smo svi mi, i kršćani, ali i pripadnici ostalih religija, pozvani i možemo mnogo učiniti dobra za one koji su siromašni, koji su u nevoljama i pate, možemo promicati pravednost, oprostjenje i očuvanje stvorenoga svijeta.⁵ Osim toga, pravo na vjersku slobodu, koje je jedno od temeljnih prava čovjeka, danas je ozbiljno ugroženo.⁶ Nadalje, u apostolskoj pobudnici *Evangelii Gaudium* papa Franjo govori o tomu kako se kršćanska zajednica preko konkretnih djela u svakodnevnom životu drugima približava te dotiče patnju Kristovu u narodu.⁷

Prvi broj završava riječima u kojima se papa Franjo poziva na svoju prvu encikliku *Lumen fidei* gdje jasno upozorava kako suvremene etike ne mogu donijeti istinske veze bratstva jer one u sebi ne sadrže Boga. Zbog toga, bratstvo se može izgraditi jedino ukoliko kao svoj temelj ima nebeskoga Oca te se samo na taj način bilo učvršćuje bratstvo, bilo postaje bližnji drugom čovjeku. U svom nagovoru 17. lipnja 2013. god., *Dum inauguratur Ecclesialis Conventus Dioecesis Romanae*, papa Franjo kaže kako mnoge osobe žive u razočaranju jer nikada nisu ni imale priliku susresti nekoga tko će im pokazati pažnju, tko će ih utješiti, pokazati im da su vrijedni i važni. Papa, nadalje, snažno potiče kršćane da nemaju straha od milosti i da nemaju straha izići iz sebe samih, svojih zajednica u susret drugom čovjeku i postanu mu bližnji.⁸

⁴ U svojoj propovijedi prilikom posjete imigrantima na otoku Lampedusi, papa Franjo također je govorio o globalizaciji ravnodušnosti. Tom je prigodom istaknuo kako kultura blagostanja, koja nas vodi da mislimo samo na sebe, čini nas bezosjećajnim za krik vapajućih u potrebi te nas dovodi do globalne ravnodušnosti. U ovom svijetu globalizma, došli smo do globalne indiferentnosti. Navikli smo se na patnju drugih, ne dotiče nas, ne zanima nas, nije naša stvar. Usp. FRANJO, Dum Beatissimus Pater Franciscus Lampedusam invisit, u: *Acta Apostolicae Sedis* 105(2013.)8, str. 655.

⁵ Usp. Franjo, Allocutio Summi Pontificis, u: *Acta Apostolicae Sedis* 105(2013.)4-5, str. 422.

⁶ Papa emeritus Benedikt XVI. u 2011. godini uputio je svoju poruku za Svjetski dan mira upravo je naslovljujući: Libertà religiosa, via per la pace. Usp. BENEDIKT XVI., Dum Dies XLIV Internationalis commemoratur pro Pace promovenda: »Libertas religiosa, iter ad pacem«, u: *Acta Apostolicae Sedis* 103(2011.)1, str. 46.-58. Tom je prigodom Benedikt XVI., između ostaloga, svijetu poručio kako negirati ili ograničavati tu slobodu znači njegovati ograničavajuću viziju ljudske osobe. Zamračivati javno značenje religije znači graditi nepravedno društvo jer nije utemeljeno na pravoj ljudskoj prirodi. Usp. isto, str. 47.

⁷ Usp. FRANJO, Adhorratio Apostolica Evangelii Gaudium, u: *Acta Apostolicae Sedis* 105(2013.)12, br. 24

⁸ Usp. FRANJO, Dum inauguratur Ecclesialis Conventus Dioecesis Romanae, u: *Acta Apostolicae Sedis* 105(2013.)7, str. 614.

2. »Gdje je brat tvoj?« (Post 4, 9)

Drugi broj Papine poruke za mir započinje govorom o Bogu koji nas jedini može voditi da bismo shvatili čovjekov poziv na bratstvo, s jedne strane, te na prepreke koje mu stoje na putu, s druge. Papa Franjo u svojoj poruci za vrijeme *Molitve za mir* u Vatikanu na svetkovinu Duhova, 8. lipnja 2014. god., rekao je kako treba razbiti mržnju i nasilje samo jednom riječju: »brat«. Međutim, da bismo mogli izgovoriti ovu riječ potrebno je uzdignuti svoj pogled prema nebu i prepoznati se djecom jednoga Oca.⁹

Kako bismo ovu stvarnost mogli u potpunosti shvatiti, potrebno je, nastavlja papa Franjo u svojoj poruci za Svjetski dan mira, poči od Svetoga pisma¹⁰ i biblijskoga izvještaja o postanku svijeta odakle jasno proizlazi da svi ljudi potječu od zajedničkih roditelja Adama i Eve, a kojima su se rodili sinovi Kajin i Abel. Nadalje, tumačeći biblijski tekst o Kajinu i Abelu, papa Franjo kaže kako je njihov duboki identitet ujedno i njihov poziv da su braća i da su povezani s Bogom i svijetom. Osim toga, Kajinovo ubojstvo Abela za papu Franju jest radikalno odbacivanje poziva na bratstvo.

U svojoj propovijedi prilikom posjete imigrantima na Lampedusi u Italiji, 8. srpnja 2013. god., papa Franjo tumači i razmišlja o istom tekstu o Adamu i Evi te o Kajinu i Abelu kao i u poruci za Svjetski dan mira. Papa Franjo govori želeći provocirati savjest svih prisutnih kako bi se promijenila određena ponašanja. Naime, Božje pitanje upravljeno Adamu: »Gdje si, Adame?« te kasnije upravljeno Kajinu: »Gdje ti je brat tvoj?«, papa Franjo tumači govoreći kako ova dva pitanja i danas odzvanjaju sa svom svojom snagom. Mnogi od nas, a među njih se smješta i sami Sveti Otac, nismo više osjetljivi na svijet u kojem živimo, ne čuvamo ono što je Bog stvorio za sve te nismo u stanju čuvati i brinuti se jedni za druge. Božje pitanje: »Gdje ti je brat tvoj?« nije upućeno drugima, nego meni, tebi, svakomu od nas. Braća i sestre, koji su tražili spas za sebe i svoje obitelji, pronašli su smrt. Njihovi glasovi uzdižu se Bogu. »Gdje je tvoj brat?«, »Tko je odgovoran za ovu krv?« Papa kaže kako svi mi odgovaramo: nisam ja, ali Bog od svakoga od nas traži odgovor na to pitanje. Danas se nitko u svijetu ne osjeća odgovornim za ovo, jer smo izgubili osjećaj bratske odgovornosti. Nadalje, osim na ova dva pitanja, koja Bog upućuje svima nama, papa Franjo traži da se odgovori i na treće pitanje: Tko je od nas zaplakao zbog ovih

⁹ Usp. *Invocazione per la pace*. Parole del santo Padre Francesco, http://w2.vatican.va/content/francesco/it/speeches/2014/june/documents/papa-francesco_20140608_invocazione-pace.html#Signori_Presidenti,_Santità,_fratelli_e_sorelle (20. VII. 2014.).

¹⁰ Naš ekumenski teolog D. Moro s pravom ističe kako je mir temeljni i središnji pojam u Svetom pismu, iako je, istina, dosta zahtjevan za shvatiti. Usp. D. MORO, *Mir kao vrednota i potreba našega vremena*, u: *Služba Božja* 27 (1987.), str. 81.

događaja? Zbog onih koji su se utopili u barkama? Papa sam odgovara i kaže kako nam je globalizacija ravnodušnosti oduzela mogućnost plakanja.¹¹

3. »A svi ste vi braća.« (Mt 23,8)

Treći broj poruke za Svjetski dan mira papa Franjo otvara pitanjem hoće li čovjek ikada moći u potpunosti odgovoriti na čežnju za bratstvom, koju je u njega utisnuo Bog Otac te može li isključivo svojim snagama uspjeti pobijediti ravnodušnost, sebičnosti i mržnju. Papa Franjo uvjeren je kako je korijen bratstva sadržan u Božjem očinstvu. Treba reći kako je i papa Benedikt XVI. u svojoj poruci za prošlogodišnji Svjetski dan mira isto tako poručio kako ostvarenje mira ovisi prije svega od prepoznavanja da smo svi u Bogu jedna i jedinstvena ljudska obitelj.¹² Papa Franjo, možemo reći, nadovezuje se na riječi svojega prethodnika i kaže kako je ljudsko bratstvo poseban zamah dobilo u i od Isusa Krista te je križ definitivno mjesto ustanovljenja bratstva.

Treći broj papa Franjo završava govorom o tomu kako u Božjoj obitelji gdje su svi sinovi istoga Oca i budući da su nacijepljeni na Krista ne postoje životi s kojima se postupa kao s »otpadom« te svi imaju jednako i nepovrjedivo dostojanstvo. Ovo nije prvi put da Papa koristi ove riječi. Naime, i u svojem govoru od 7. prosinca 2013. god. papa Franjo rekao je kako se u našoj kulturi proizvodi kultura otpada, a što se želi nametnuti kao opći mentalitet. Naime, žrtve takve kulture jesu oni koji su najslabiji, najsiromašniji, stari i bolesni, koji postaju »otpadom«. Ovaj pogrješni pogled na čovjeka i društvo promiče ateističku sliku čovjeka, a koja nijeće Božju riječ koja kaže kako je čovjek stvoren na Božju sliku i priliku (usp. Post 1, 26).¹³

4. Bratstvo – temelj i put za mir

U četvrtom broju svoje poruke papa Franjo polazi od tvrdnje kako je bratstvo temelj i put za mir te se nadovezuje na enciklike svojih prethodnika, npr. Pavla VI., *Populorum progressio* te Ivana Pavla II., *Sollicitudo rei socialis*.¹⁴ Ovaj četvrti broj Papine poruke zapravo su poveznice i riječi njegovih već spomenutih prethodnika i njihova socijalnog učenja te se sastoji od deset citata preuzetih iz već spomenutih papinskih enciklika. Očito je da papa Franjo svjesno nastavlja putem svojih pret-

¹¹ Usp. FRANJO, Dum Beatissimus Pater Franciscus Lampedusam invisit, str. 654.-655.

¹² Usp. BENEDIKT XVI., Recurrenente Universali XLVI Die precationi pro pace dicato. Beati gli operatori di pace, u: *Acta Apostolicae Sedis* 105(2013.)1, str. 65.

¹³ Usp. FRANJO, Ad Delegationem Instituti »Dignitatis Humanae« nuncupati, u: *Acta Apostolicae Sedis* 106(2014.)1, str. 14.

¹⁴ O pojmu mira u socijalnim dokumentima Crkve može se vidjeti članak: Š. MARASOVIĆ, Pojam mira u socijalnim dokumentima Crkve, u: *Crkva u svijetu* 39(2004.)3, str. 335.-361.

hodnika i kada je riječ o socijalnom učenju Crkve.¹⁵ To će nam još jasnije potkrijepiti i početak petoga broja koji papa Franjo započinje spominjući svojega prethodnika, papu emeritusa Benedikta XVI., i njegovu enckliku *Caritas in veritate*.

Pozivajući se na riječi pape Pavla VI. iz enciklike *Populorum progressio*, papa Franjo ističe kako bogati imaju tri dužnosti: a) dužnost solidarnosti;¹⁶ b) dužnost društvene pravednosti te c) dužnost univerzalne ljubavi. U ovom četvrtom broju Papine poruke za Svjetski dan mira prevladava pojam i ideja solidarnosti.¹⁷ Kada je riječ o solidarnosti¹⁸ treba reći kako papa Ivan Pavao II. u svojim enciklikama *Socijalna skrb* te *Stota godina* značajno mjesto daje upravo ovom pojmu: »Tako on drži solidarnost jednakovrijednom pravdi s obzirom na mir (uključno i na ostala pitanja) u današnjim prilikama.«¹⁹ M. Valković kaže: »Već odavna su u katoličkoj socijalnoj misli istaknuta dva temeljna načela na kojima počiva društveni život: solidarnost i supsidijarnost. Što se tiče solidarnosti, ona proizlazi iz jedinstva ljudskoga roda, jednake vrijednosti svakoga čovjeka kao čovjeka i unutarnje povezanosti i međuzavisnosti svih ljudi. To je ukorijenjeno u boljem dijelu na razvojnom putu čovječanstva (usp. »zlatno pravilo« u etici i, posebice, kršćansku zapovijed ljubavi prema bližnjemu). Načelno se tomu protivi rasizam, a u praksi razni oblici iskorištavanja među ljudima.«²⁰

5. Bratstvo – preduvjet za iskorjenjivanje siromaštva

Peti broj posvećen je govoru o siromaštvu. Naime, kako smo već rekli, papa Franjo govor o siromaštvu započinje navođenjem riječi svojega prethodnika, pape

¹⁵ Ivan Pavao II. jasno je rekao kako socijalno učenje Crkve, tj. problematika vezana uz zaštitu osnovnih prava čovjeka, zaštita dostojanstva na svim područjima itd., sastavni je dio njezina poslanja. Usp. IVAN PAVAO II., *Stotinu godina. Centesimus annus*, Koncil 5, Zagreb, br. 5.

¹⁶ U apostolskoj pobudnici *Evangelii gaudium* o solidarnosti papa Franjo kaže sljedeće: »La solidarietà è una reazione spontanea di chi riconosce la funzione sociale della proprietà e la destinazione universale dei beni come realtà anteriori alla proprietà privata. Il possesso privato dei beni si giustifica per custodirli e accrescerli in modo che servano meglio al bene comune, per cui la solidarietà si deve vivere come la decisione di restituire al povero quello che gli corrisponde. Queste convinzioni e pratiche di solidarietà, quando si fanno carne, aprono la strada ad altre trasformazioni strutturali e le rendono possibili. Un cambiamento nelle strutture che non generi nuove convinzioni e atteggiamenti farà sì che quelle stesse strutture presto o tardi diventino corrotte, pesanti e inefficaci.«. FRANJO, *Adhoratio Apostolica Evangelii Gaudium*, br. 189.

¹⁷ O podrijetlu i sadržaju pojma solidarnost može se vidjeti u: Š. MARASOVIĆ, *Porijeklo i sadržaj pojma »solidarnost«*, u: *Bogoslovska smotra* 74(2004.)2, str. 353.-376.

¹⁸ Više o pojmu solidarnosti u: M. VALKOVIĆ, *Solidarnost i pravda kao temelj socijalne države*, u: *Revija za socijalnu politiku* 3(1996.)3-4, str. 217.-238.

¹⁹ M. VALKOVIĆ, *Solidarnost i pravda kao temelj socijalne države*, str. 219.

²⁰ M. VALKOVIĆ, *Socijalni nauk Crkve i socijalna politika*, u: *Revija za socijalnu politiku* 1(1994.)1, str. 19.

Benedikta XVI., koji u svojoj enciklici *Caritas in veritate*²¹ podsjeća kako je pomanjkanje bratstva među narodima i ljudima važan uzrok siromaštva.²² Kada govori o siromaštvu,²³ papa Franjo ističe kako današnje društvo proživljava duboko siromaštvo odnosa, marginalizaciju, samoće²⁴ i različitih patoloških ovisnosti. Sve je ovo siromaštvo koje je moguće pobijediti ukoliko se iznova otkriju bratski odnosi u obitelji i zajednici te dijeljenjem različitih trenutaka ljudskoga života i iskustva. U poruci onima koji se brinu za imigrante papa Franjo rekao je kako nam ne koristi puno teoretsko siromaštvo, nego se ono može dotaknuti jedino dotičući tijelo Krista siromašnoga i to u poniznima, siromašnima, bolesnima te svima onima koji se nalaze na egzistencijalnim periferijama života.²⁵

Nadalje, papa Franjo u svojoj poruci za Svjetski dan mira kaže kako, s jedne strane, u svijetu opada apsolutno siromaštvo, međutim, s druge, ozbiljno raste relativno siromaštvo.²⁶ Ovo relativno siromaštvo jest zapravo nejednakost između osoba na određenom prostoru. Papa snažno poziva odgovorne institucije da omogućе svim osobama pristup kapitalu, uslugama, zdravstvenim i tehnološkim resursima kako bi svaka osoba imala mogućnost ostvariti se u punini kao osoba. Osim toga, potrebno je težiti za pravednijom raspodjelom dohotka. Na koncu, siromaštvo se može pobijediti na način da bogati podijele svoje bogatstvo i na taj način iskuse bratsko zajedništvo s drugima. Na podjelu dobara nisu pozvane samo osobe posvećenoga

²¹ Usp. BENEDIKT XVI, *Caritas in veritate*, u: *Acta Apostolicae Sedis* 101(2009.)8, str. 641-709.

²² U svojoj novogodišnjoj propovijedi za Novu 2009. godinu, papa Benedikt XVI. jasno je rekao kako je potrebno ustanoviti *circolo virtuoso* između izabranog siromaštva i onog siromaštva protiv kojega se treba boriti. Siromaštvo koje žalosti mnoge ljude današnjice jest prijetnja miru te je potrebno otkriti solidarnost kao evanđeosku i univerzalnu vrjednotu. Usp. BENEDIKT XVI, *Ad eucharisticam celebrationem in Die Internationali pro Pace tuenda*, u: *Acta Apostolicae Sedis* 101(2009.)1, str. 41.

²³ Papa emeritus Benedikt XVI. svoju poruku za Svjetski dan mira za 2009. god. naslovio je *Combattere la povertà, costruire la pace* (Boriti se protiv siromaštva, graditi mir).

²⁴ Papa Benedikt XVI. kazao je kako je istinsko prijateljstvo oduvijek smatrano jednom od najvećih vrjednota čovjeka. Upravo zbog toga, Papa nastavlja i kaže kako *on-line* prijateljstva ne smiju ići protiv razvijanja odnosa unutar obitelji i ljudi međusobno. Kada osoba postane ovisna o virtualnom povezivanju s drugima, posljedica je da se izolira i prekida socijalne veze i kontakte. Usp. BENEDIKT XVI, *Recurrente XLIII Internationali Die Communicationum Socialium*, u: *Acta Apostolicae Sedis* 101(2009.)2, str. 139.

²⁵ Usp. FRANJO, *Ad Sessionem Plenariam Unionis Internationalis Superiorissarum Generalium*, u: *Acta Apostolicae Sedis*, 105(2013.)6, str. 461.

²⁶ Teolog S. Baloban piše kako se krajem 80-tih godina u Njemačkoj pojavio termin »novo siromaštvo«, a koji obuhvaća one skupine ljudi koji nemaju dovoljno sredstava za svakodnevni život te osobe mogu bili ili nezaposlene ili zaposlene, ali s nedovoljnim primanjima za život. Ovo »novo siromaštvo« ne upada odmah u oči, ali je prisutno. Porast »novog siromaštva« jest stvarnost o kojoj je potrebno voditi računa. Usp. S. BALOBAN, *Socijalna problematika Crkve na pragu trećeg tisućljeća*, u: *Bogoslovska smotra* 68(1997.)2-3, str. 313.-314.

života,²⁷ nego svi ljudi koji vjeruju kako bratski odnos s bližnjima predstavlja najdragocjenije dobro, zaključuje papa Franjo.

Razmišljajući o siromašnima papa Franjo kazao je kako su oni za njega učitelji naše savjesti te njihova jednostavnost i slabost ruše naše egoizme, naše lažne sigurnosti, naše želje za samodostatnošću te nam pomažu u približavanju Bogu i da u svom životu primimo ljubav Onoga koji se kao dobri Otac brine za nas te je upitao okupljene na audijenciji u Rimu: imam li straha uprljati ruke? Jesam li zatvoren u sebe samoga, u svoje stvari? Služim li samo sebi ili i drugima kao što je Krist služio? Gledam li u oči onima koji traže pravdu ili okrećem svoj pogled od njih?²⁸

6. Ponovno razotkrivanje bratstva u ekonomiji

U šestom broju poruke za Svjetski dan mira papa Franjo počinje s govorom o razlozima teške financijske i ekonomske krize u svijetu. Naime, prema papi Franji njezin je uzrok višestruk: sve veće udaljšavanje čovjeka od Boga i bližnjega; pohlepna težnja za materijalnim dobrima; trošenje i zarađivanje izvan svih logika zdrave ekonomije;²⁹ osiromašenje odnosa među ljudima i u zajednici. Prigodom Svjetskoga dana misija, 19. svibnja 2013. god., papa Franjo poručio je kako živimo u trenutcima krize koja dotiče različite sektore naše egzistencije, ne samo ekonomske, financijske, osnovne sigurnosti, okoliša, nego i u krizi dubokoga smisla života i temeljnih vrijednosti koje taj život obilježavaju. Također je ljudski suživot obilježen napetostima i konfliktima koji provociraju nesigurnost i otežavaju pronalazak puta koji vodi prema stabilnom miru.³⁰

Ekonomske krize koje su uzdrmale svijet,³¹ prema papi Franji, trebaju dovesti do preispitivanja modela ekonomskoga razvoja i promjene u načinima života. Nadalje,

²⁷ Papa Franjo jednom je prigodom rekao kako u ovom svijetu u kojem se mnogo govori o pravima čini se da ga jedino ima novac te nadodaje kako živimo u svijetu u kojem vlada novac. Usp. FRANJO, Ad Sessionem Plenariam Pontificii Consilii de Spiritualium Migrantium atque Itinerantium Cura, u: *Acta Apostolicae Sedis* 105(2013.)6, str. 471.

²⁸ Usp. FRANJO, Ad Sessionem Plenariam Unionis Internationalis Superiorissarum Generalium, u: *Acta Apostolicae Sedis* 105(2013.)10, str. 887.-888.

²⁹ Papa Franjo na jednom drugom mjestu upozorio je kako promocija ljudskoga cjelovitog razvoja na materijalnom i moralnom planu traži duboko promišljanje o ekonomskom i financijskom sektoru i o njihovoj skladnosti s ostvarivanjem općega dobra. Usp. FRANJO, Litterae apostolicae Motu Proprio datae – De vitandis pecunia sordide parta, nummariis rebus ad tromocratiam fovendam et accumulationem armorum ingentis destructionis, u: *Acta Apostolicae Sedis* 105(2013.)9, str. 811.

³⁰ Usp. FRANJO, Occasione Diei Missionalis Mundialis anno 2013., u: *Acta Apostolicae Sedis* 105(2013.)9, str. 824.

³¹ Papa Benedikt XVI., govoreći o ekonomskoj i financijskoj krizi u Europi, smatra kako ona izvire iz krize etike. Usp. BENEDIKT XVI, Ad Romanam curiam occasione gratulandi inter se de propinquo Die Natali Christi, u: *Acta Apostolicae Sedis* 104(2012.)1, str. 34.

za Papu ova kriza može donijeti i nešto pozitivno. Može nam biti prigoda za ponovno otkrivanje vrijednosti poput mudrosti, umjerenosti, pravednosti i jakosti. Osim toga, Papa je 29. studenoga 2013. god. rekao da, ukoliko novac ili svjetovno postanu središte našega života, oni nas posjeduju i mi gubimo svoj identitet čovjeka. Bogataš iz evanđelja nema ime. On je jednostavno jedan bogati čovjek.³² Ove se riječi vrlo lijepo nadovezuju na aktualnu Papinu poruku za Svjetski dan mira gdje Papa Franjo u broju šest vrlo jasno kaže, a tim mislima ujedno taj broj i završava, kako nam upravo ove zaboravljene krjeposti, a koje smo malo prije naveli, mogu pomoći da ponovno otkrijemo bratske veze i da je čovjek sposoban za nešto više od svojega pojedinačnog, osobnoga interesa.

7. Bratstvo gasi rat

Sedmi broj govori o ratu.³³ Nažalost, i ove je godine svijet obilježen raznoraznim oružanim sukobima u kojima su mnogi nedužni izgubili živote. Iako je ova poruka upućena za Svjetski dan mira, ipak, treba reći kako papa Franjo često koristi svoje javne nastupe, prigodne govore i homilije u kojima govori o potrebi mira u današnjem svijetu. Možemo ovdje izdvojiti posjet pape Franje Asizu, 4. listopada 2013. god. Tom je prigodom Papa, između ostaloga, pozvao da prestanu oružani sukobi koji okrvavljaju zemlju; da ušuti oružje i da mržnju zamijeni ljubav, praštanje i jedinstvo. Poslušajmo, nastavlja papa Franjo svoju misao, vapaje onih koji plaču, pate i umiru zbog terorizma i rata.³⁴ Nadalje, u apostolskoj pobudnici *Evangelii gaudium* Papa je vrlo jasno rekao: »Mir koji proizlazi kao plod razvoja svih, nema budućnosti i bit će uvijek sjeme novih i različitih oblika sukoba.«³⁵ Uz ovo, u svojoj božićnoj poruci *Urbi et Orbi* papa Franjo naglasio je kako istinski mir nije ekvilibrij između

³² Usp. FRANJO, Dum Dies Catechistarum occasione Anni Fidei celebratur, u: *Acta Apostolicae Sedis* 105(2013.)10, str. 880.

³³ »Kad Crkva kaže 'mir', u prvom redu i danas misli ipak na ne-rat – premda u više navrata izriječkom tvrđi da to još nije pravi mir – i na učvršćenje takvoga stanja na međunarodnoj razini. Sve ostalo, tj. socijalna pravda, poštivanje ljudskih prava, razvoj, solidarnost i sl., s jedne je strane u funkciji njegova učvršćenja, a s druge u funkciji njegova osmišljenja i obogaćenja. Ne kao da bi ne-rat bio svrha ljubavi, nego zato što je ne-rat pretpostavka mnogostrukosti njezine socijalne konkretizacije«. Š. MARASOVIĆ, Pojam mira u socijalnim dokumentima Crkve, str. 360.

³⁴ Usp. FRANJO, Iter pastorale in Asisium. Dum Sacra Synaxis apud Plateam vulgo »S. Francesco« celebratur, u: *Acta Apostolicae Sedis* 105(2013.)10, str. 885.

³⁵ Franjo, Adhorratio Apostolica Evangelii Gaudium, br. 219. Nadalje, u istoj pobudnici papa Franjo ponudio je četiri principa koja mogu donijeti mir svakom narodu i čitavom svijetu: 1. Vrijeme je važnije od prostora; 2. Jedinstvo prevladava nad konfliktom; 3. Stvarnost je važnija od ideje; te, konačno, 4. Sve je veće od dijela.

sukobljenih strana. Nije lijepa vanjska »fasada«, iza koje postoje podjele. Mir je zadatak za svaki dan, ali i dar Božji.³⁶

Papa Franjo ističe, te tim riječima ujedno i kritizira sve one koji mogu učiniti nešto, a ne čine u zaustavljanju ratova, kako se mnogi sukobi vode usred opće ravnodušnosti.³⁷ Papa je, nadalje, u svojoj poruci za Svjetski dan mira uputio snažan apel svima onima koji siju nasilje i smrt da u onima u kojima sada gledaju neprijatelje, ponovno otkriju brata te da se odreknu puta oružja i idu ususret drugomu s dijalogom, oproštenjem i pomirenjem. Ovdje treba reći kako je aktualni Papa i u svojem govoru pred diplomatskim zborom akreditiranim pri Svetoj Stolici, 13. siječnja 2014. god., ponovio sličnu misao kada je rekao kako je zadatak svih da promiču kulturu susreta jer samo onaj tko je u stanju ići prema drugomu može donijeti plod, stvarati povezanost i donositi mir.³⁸ Vrlo važan korak u promicanju i poticanju drugih na pomirenje jest i *Molitveni susret* u Vatikanskim vrtovima gdje je Papa rekao kako je potrebno više hrabrosti za mir, nego za rat; za susret, nego za sukob.³⁹

Sedmi broj, na koncu, posvećen je pozivu na razoružanje i to počevši od nuklearnoga i kemijskoga naoružanja. Papa je svjestan kako su međunarodni sporazumi i

³⁶ Usp. FRANJO, *Urbi et Orbi in Sollemnitate Nativitatis Domini*, u: *Acta Apostolicae Sedis* 106(2014.)1, str. 35.

³⁷ Teolog Nediljko Ante Ančić u vrijeme rata u Hrvatskoj te Bosni i Hercegovini 1993. god. u uvodniku u tadašnji broj *Crkve u svijetu* o ravnodušnosti svijeta i Europe s obzirom na rat napisao je sljedeće: »Izuzevši časne i nama svima znane iznimke, Europa od početka pasivno i nemoćno promatra zločine, tolerira povratak rata na svoje područje, ne želi povući konzekvence, te zaustaviti ubijanje i zaštititi žrtve. Mnogi su to već nazvali neoprostivom sramotom i moralnim porazom. Političari i stratezi na koje se taj sud odnosi ne pokazuju da ih takvi prigovori odveć pogađaju. Oni ne vode rat. Svoju moralnu i političku suodgovornost nastojali su od početka prekriti pronalazeći mehanizme vlastitoga opravdanja i tražeći isprike za svoju ravnodušnost. [...] Otkuda ta začuđujuća nezainteresiranost za temeljne vrjednote: prava pojedinaca i naroda na život, slobodu i samostojnost. Europu danas najviše ugrožava ravnodušnost, primijetio je nedavno poljski povjesničar B. Geremek. Mediji i političari su dobrim dijelom otupili i pomalo se navikli na najnovije ratne odvratnosti. U javnosti je prisutan prezir i protivljenje ubijanju, razaranju, progonima i silovanjima. No, izuzev u karitativnim i humanitarnim akcijama, on se ne može izraziti na drugi djelotvorniji način. Javnost se protivi ratu, ali je nemoćna da ga zaustavi. Europske vrjednote i tradicije ljudskih prava i prava naroda koje su Izrasle iz kršćanskih korijena, pokazuju se slabim i nemoćnim. One nisu postale orijentacija i smjernica za političko pa i vojno djelovanje. Europa ih je žrtvovala u korist gospodarskih interesa i moći kapitala, koji se ne vodi načelima pravednosti i slobode, nego zakonima tržišta čijem nesmetanom širenju novonastale države izgledaju kao smetnja«. N. A. ANČIĆ, *Ravnodušnost*, u: *Crkva u svijetu* 28(1993.)1, str. 1.-2.

³⁸ Usp. FRANJO, *Ad Corpus Legatorum apud Apostolicam Sedem*, u: *Acta Apostolicae Sedis* 106(2014.)1, str. 81.

³⁹ Usp. http://w2.vatican.va/content/francesco/it/speeches/2014/june/documents/papa-francesco_20140608_invocazione-pace.html (21. VII. 2014.).

nacionalni zakoni važni, međutim, također, svjestan je kako sami po sebi nisu dovoljni da se čovječanstvo zaštiti od oružanih sukoba.⁴⁰ Stoga, potrebno je obraćenje srca kako bi jedni u drugima mogli prepoznati brata za kojega se treba brinuti i s kojim treba zajedno raditi na izgradnji boljega života za sve.

8. Korupcija i organizirani kriminal protive se bratstvu

Osmi broj Papine poruke posvećen je govoru o korupciji⁴¹ i organiziranom kriminalu. Papa Franjo ovaj broj započinje riječima o legitimnim i opravdanim težnjama i, na poseban način mladih, koje se ne smiju povrijediti i na taj im način ukrasti nadu da će ih moći ostvariti. Na jednom drugom mjestu papa Franjo govorio je upravo o mladima kojima je ukradena nada i bez nje žive. Te su osobe, ističe papa Franjo, uronjene u žalost iz koje traže izlaz vjerujući da ga mogu naći u alkoholu, drogi, kocki, itd. Međutim, ostaju još više razočarani. Koliko je samo ljudi bez nade. Mnogo je mladih koji počinjaju samoubojstvo jer su bez nade. Nada se ne može kupiti, ona je dar Božji. Trebamo ponuditi kršćansku nadu našim svjedočenjem, slobodom i radošću, zaključuje svoje promišljanje Papa.⁴²

Papa Franjo, nadalje, u svojoj poruci ističe kako politička zajednica mora djelovati transparentno i odgovorno te da se građani moraju osjećati predstavljenima od javnih vlasti. Papa također smatra kako se često između građana i institucija uvlače jednostrani interesi koji narušavaju taj odnos te se stvara ozračje trajnoga sukoba.

⁴⁰ Kardinal Roger Etchegaray u jednom svom govoru izjavio je kako je zanimljivo da se na Drugom vatikanskom saboru ne javlja izraz »pravedni rat«, čija je teologija stoljećima hranila misao Crkve, nego danas, kada postoji nuklearno naoružanje, rasprava o »pravednom ratu« pomiče se prema govoru o »pravednoj obrani«. Stoga je i Crkva započela novo i naporno promišljanje o opravdanosti rata. Usp. R. ETCHEGARAY, Što Crkva kaže o miru i što čini za mir?, u: *Crkva u svijetu* 29(1994.)1, str. 58.

⁴¹ Prošle, 2013. god., u nakladi Verbuma, izišla je iz tiska knjiga pape Franje o korupciji. To je zapravo članak koji je Papa napisao još 1991. god. dok je bio nadbiskupi Buenos Airesa. U predgovoru Papa piše o fenomenu korupcije sljedeće: »Otkad je čovjeka, uvijek je postojao ovaj fenomen koji je, očito, proces umiranja: korupcija postoji kada život umre. Učestalo primjećujem da se *korupcija* poistovjećuje s *grijehom*. U stvari, nije baš tako. Situacija grijeha i stanje korupcije dvije su različite stvarnosti, iako međusobno dubinski povezane. [...] Bit će dobro za nas ponoviti jedni drugima: 'Grješnik da, korumpiran ne!' i kazati to sa strahom kako ne bismo stanje korupcije prihvatili kao još jedan grijeh. [...] Korumpiran je čovjek izgradio samopoštovanje utemeljeno upravo na ovomu tipu prevarantskog ponašanja; prolazi kroz život nepoštenim prećacima po cijenu vlastitoga i tuđe-ga dostojanstva«. J. M. BERGOGLIO / PAPA FRANJO, *Korupcija. Zlo našega vremena*, Verbum, Split, 2013., 7.-10. Komisija »Iustitia et pax« Hrvatske biskupske konferencije predstavila je 2010. god., izjavu naslovljenu: »Mito, korupcija i klima u društvu«.

⁴² Usp. FRANJO, Dum inauguratus Ecclesialis Conventus Dioecesis Romanae, u: *Acta Apostolica Sedis* 105(2013.)7, str. 610.

Individualna sebičnost u društvu razvija se u mnogobrojnim oblicima korupcije,⁴³ bilo u obliku kriminalnih organizacija ili malih skupina, a što vrijeđa Boga, vrijeđa ljude i nanosi štetu stvorenom svijetu.⁴⁴

Ono što Papa u svojoj poruci na poseban način podcrtava jesu sljedeći problemi: droga,⁴⁵ uništavanje prirodnih dobara, zagađenje, iskorištavanje drugih osoba, nedopušteno trgovanje novcem i financijske spekulacije, prostitucija, trgovina ljudima, ropstvo, migranti. Unatoč svemu tomu, papa Franjo snažno ističe kako se čovjek može obratiti i nikada ne treba izgubiti nadu u mogućnost promjene života. Papa potiče sve, pa i one koji su počinili teške i okrutne zločine, da imaju nade i da ih Bog čeka. Ovdje je potrebno spomenuti i Papine riječi od 12. ožujka 2014. god., kada je pozvao mafijaše da promjene svoj način života i da prestanu činiti zlo. Tom je prigodom papa Franjo, između ostaloga, kazao kako prljavi novac, kriminal, moć ne će ih dovesti u vječni život nego, dok još imaju vremena, neka se obrate Bogu.⁴⁶

9. Bratsko pomaže čuvati i njegovati prirodu

Predzadnji broj Papine poruke za Svjetski dan mira posvećen je govoru o očuvanju prirode.⁴⁷ U ovom broju Papa ističe dopuštenost zahvata na prirodi ako su od koristi, ali potrebno je djelovati i upravljati odgovorno te čuvati prirodu. Na svetkovinu sv. Josipa, 12. ožujka 2013. god., papa Franjo naglasio je kako nisu samo kršćani, nego su svi pozvani čuvati stvoreni svijet te su za nj odgovorni. Ujedno je pozvao

⁴³ Tomislav Sunić smatra: »Najveći je problem samo definiranje korupcije. Svaki građanin, svaki politički sustav i svaka politička nomenklatura u svakom povijesnomu razdoblju definiraju korupciju na svoj način. Danas se riječju »korupcija« opisuju financijske otimačine i pronevjere [...]«. T. SUNIĆ, Korupcija: najstariji zanat, u: *Političke analize* (2010.)2, str. 15.-16.

⁴⁴ »Svaka efikasna i dugoročna borba protiv korupcije mora uključivati osvješćivanje članova društva da je u njihovu interesu smanjiti korupciju jer je ona višestruko štetna, ne samo zato što smanjuje efikasnost ekonomskih aktivnosti nego zato što se njezinim institucionaliziranjem urušava sustav društvenih vrijednosti«. P. LETUNIĆ, Korupcija i društveno-ekonomski razvoj, u: *Politička misao* 48(2011.)2, str. 200.

⁴⁵ U svojoj poruci 20. lipnja 2014. god., sudionicima konferencije *International Drug Enforcement Conference* papa je rekao kako prigoda za posao, obrazovanje, sport, zdravi život, sve je to put za suzbijanje širenja ovisnosti o drogama. Usp. http://w2.vatican.va/content/francesco/it/speeches/2014/june/documents/papa-francesco_20140620_drug-conference.html (22. VII. 2014.).

⁴⁶ Usp. Parole del Santo Padre Francesco ai partecipanti all'incontro promosso dalla associazione »Libera«, http://w2.vatican.va/content/francesco/it/speeches/2014/march/documents/papa-francesco_20140321_fondazione-libera.html; (22. VII. 2014.)

⁴⁷ Papa emeritus Benedikt XVI. poruku za Svjetski dan mira za 2010. god., naslovio je *Se vuoi coltivare la pace, custodisci il creato*. Usp. BENEDIKT XVI., In celebratione XLIII Diei Internationalis ad Pacem fovendam. *Se vuoi coltivare la pace, custodisci il creato*, u: *Acta Apostolicae Sedis* 102(2010.)1, str. 41.-51.

sve koji imaju odgovorne uloge na području ekonomije, politike i društva te sve ljude dobre volje da budu čuvari stvorenoga svijeta, Božjega plana koji je zacrtan u prirodi.⁴⁸

Spominjući poljoprivredni sektor, Papa u svojoj poruci ističe kako je to primarni sektor koji je zadužen za prehranjivanje čovječanstva.⁴⁹ Nadalje, sramotna glad u svijetu potiče papu Franju da svijet zapita na koji način koristimo prirodna dobra Zemlje. U propovijedi na svetkovinu Presvetoga Tijela i Krvi Kristove, 30. svibnja 2013. god., papa Franjo, tumačeći evanđeoski odlomak, pozvao je kršćane da se ne boje staviti pred Gospodina ono što imaju te da će Gospodin sam to umnožiti i svi će se nasititi.⁵⁰

Papa u svojoj poruci poziva sve odgovorne da iznađu rješenja kako bi se suzbila glad u svijetu pogotovo jer je trenutna proizvodnja dovoljna da nitko ne gladuje, ali, ipak, milijuni ljudi trpe i umiru od gladi.⁵¹ Za papu Franju ovo je sablazan i treba se protiv toga snažno boriti te pronaći adekvatne načine kako bi svi ljudi imali pristup hrani i to ne zbog toga kako se ne bi širio jaz između onih koji imaju i više nego što im je potrebno i onih koji nemaju, nego jer to zahtjeva pravednost, jednakost i poštivanje prema svakom ljudskom biću, zaključuje Papa svoju misao u poruci za Svjetski dan mira.

10. Zaključak

U zaključku poruke za Svjetski dan mira Papa smatra kako je bratstvo nešto što je potrebno otkriti, ljubiti, iskusiti, naviještati i svjedočiti, ali jedino ljubav koja dolazi

⁴⁸ Usp. FRANJO, *Acta Apostolicae Sedis* ?? 105(2013.)4-5, str. 384.-385. Treba, također, reći kako su Crkve Europe 22. travnja 2001. god., u Strasbourgu potpisale *Ekumensku povelju* ili *Charta Oecumena* u kojoj se, između ostaloga, govori i o potrebi očuvanja stvorenoga svijeta.

⁴⁹ Usp. FRANJO, *Ad XXXVIII Sessionem Consilii Unitarum Nationum pro Alimonia et Agricultura (FAO)*, u: *Acta Apostolicae Sedis* 105(2013.)7, str. 614.-617.

⁵⁰ Usp. FRANJO, *In Sollemnitate Sanctissimi Corporis et Sanguinis Christi*, u: *Acta Apostolicae Sedis* 105(2013.)6, str. 458.

⁵¹ Tako i Katica Knezović u svojem članku kaže kako glad u svijetu nije izravna posljedica nedostatka hrane: »Iako svjetska poljoprivreda doista stoji pred velikim izazovima prehrane neprestano rastućega broja stanovnika, uz sve slabije uvjete proizvodnje i male mogućnosti povećanja priroda, neopravdano je prozivati je za glad, neishranjenost i siromaštvo više od trećine svjetskoga stanovništva, jer već dosegnuti poljoprivredni prirodni mogu hraniti i 12 milijardi stanovnika, a uz prikladnu promjenu stila života, koja bi uključivala, primjerice, smanjenu potrošnju mesa, moglo bi zadovoljiti i potrebe 20 milijardi stanovnika.« K. KNEZOVIĆ, *Agrogenetički inženjering u suzbijanju siromaštva i gladi u svijetu – moralno-etičke implikacije*, u: *Nova Prisutnost* 5(2007.)3, str. 274. O problematici gladi može se vidjeti i članak: B. KOVAČEVIĆ, *Problematika proizvodnje hrane i glad u svijetu*, u: *Ekonomski pogled* 54(2003.)3-4, str. 299.-323.

od Boga, omogućuje nam da prihvatimo i u punini živimo bratstvo. Osim toga, Papa ističe kako nedostatak otvorenosti prema Bogu, svaku ljudsku djelatnost čini siromašnijom te se osobe svode na predmete koji se mogu izrabljivati. Kršćani su pozvani po Kristovu primjeru ljubiti jedni druge te je potrebno napraviti i jedan korak naprijed i kročiti zahtjevnim putem ljubavi koja se zna besplatno trošiti za dobro svakoga čovjeka, ističe Papa u svojoj poruci. U jednom govoru 17. srpnja 2013. god. papa Franjo istaknuo je kako je potrebno izići iz nas samih, iz naših zajednica te poći onamo gdje su muškarci i žene koji pate i njima navijestiti milosrđe Oca koji se objavio u svome Sinu Isusu Kristu.⁵²

Papa Franjo na samome kraju poručuje kako svako djelovanje mora biti označeno stavom služenja, osobito onima koji su najdalje i nepoznati. Na koncu, služenje je duša bratstva koje gradi mir. Marija, Isusova Majke, neka nam pomogne to shvatiti i da možemo svakoga dana živjeti bratstvo koje izvire iz srca njezina Sina, kako bismo donijeli mir na zemlji, zaključuje svoju poruku papa Franjo.

Umjesto zaključka – ključne ideje papine poruke

Pontifikat pape Franje od svoga samoga početka snažno je prožet socijalnim naglascima i konkretnim djelovanjem koje ide u smjeru promicanja jednakosti, bratstva, zaustavljanja sukoba i ratova, smanjenju i iskorjenjavanju gladi u svijetu, zauzimanje za imigrante, izbjeglice i potlačene. Vjerujemo kako će upravo socijalno zauzeto i konkretno djelovanje biti nešto po čemu će papa Franjo ostati upamćen.

U središtu Papina socijalnog djelovanja jest čovjek kao takav, bez razlike kojoj vjeri pripadao. Iako biskup Rima, a time i poglavar Katoličke crkve, papa Franjo zauzima se za obranu dostojanstva svih ljudi te snažno apelira i poziva na mir i bratstvo u svijetu. Tako je i ova prva poruka za Svjetski dan mira upućena svim narodima ovoga svijeta. Papini gotovo svakodnevni susreti s običnim ljudima, privatni telefonski pozivi u kojima tješi i hrabri ljude, itd., sigurno su geste kojima vraća ljudima povjerenje da je Crkva ona koja je blizu čovjeku, a to Papa između ostaloga, kako smo mogli vidjeti, naglašava i u ovom svojoj poruci za Svjetski dan mira.

Ključni naglasci Papine poruke za Svjetski dan mira, ali i njegova socijalnog učenja, jesu sljedeći:

- a) *Ne globalizaciji ravnodušnosti*: papa Franjo svjestan je kako danas u svijetu vlada opće proširena globalizacija ravnodušnosti koja nas čini neosjetljivima za sve oblike patnji drugih, npr. glad, ratovi, mučenja, itd. Papa poziva sve ljude, a na poseban način katolike, da prestanu zatvarati oči i praviti se kao da se patnje i po-

⁵² Usp. FRANJO, Dum inauguratur Ecclesialis Conventus Dioecesis Romanae, u: *Acta Apostolicae Sedis* 105(2013.)7, str. 612.

teškoće drugih njih ne tiču. Papa želi djelatnu i zauzetu Crkvu koja je u svakom trenutku spremna pomoći te izaći iz svojih sigurnosti i zidina kako bi pomogla čovjeku kojemu je pomoć doista i potrebna.

- b) *Ne »kulturi otpada«*: aktualni nasljednik sv. Petra na stolici rimskoga biskupa apelira i traži od suvremenoga čovjeka da se otrgne općem mentalitetu koji od onih koji nam ne koriste, koji su slabi, bolesni, itd. stvaraju »otpad društva«. Čovjek, iako bolestan, nezaposlen ili siromašan, nije otpad nego ima isto dostojanstvo kao i svi ostali te Papa traži da mu se to dostojanstvo i prizna i vrati. Čovjek je stvoren na Božju sliku i priliku i ne može se dogoditi da ga se prezire ili odbacuje jer nije koristan po mjerilima ovoga konzumističkoga i kapitalističkoga svijeta.
- c) *Ne gladi i siromaštvu u svijetu*: Papa je svjestan kako svijet posjeduje dovoljno i materijalnih dobara te dovoljno hrane kako nitko ne bi trebao biti ni siromašan ni gladan te su upravo glad i siromaštvo sramota suvremenoga svijeta i čovjeka. Siromašni i gladni jesu naša braća i sestre i dužni smo ih nahraniti i pomoći im da ne žive u siromaštvu. Potrebno je konkretno i zauzeto djelovanje kako bismo pomogli bratu i sestri u potrebi te u njima ponovno otkrili Božje lice u današnjem svijetu.
- d) *Ne ratu*: i u svojoj poruci za Svjetski dan mira, ali i gotovo svakodnevno papa Franjo poziva i apelira na mir u svijetu i zaustavljanje krvoprolića, uništavanja budućnosti djece i mladih, uništavanja nade, itd. Nažalost, i danas je svijet obilježen krvavim sukobima i ratovima gdje mnogi nevini gube svoje živote. Papini pozivi snažan su proročki glas u ovom svijetu i glas nevinih koji trpe i pate uslijed sukoba i ratova te se nadamo da će političke vođe napokon čuti i poslušati njegov glas da se oružje zamijeni bratskom ljubavi i ponovnim otkrivanjem u drugom čovjeku ne neprijatelja već brata i sestre koji mi nije suparnik nego brat jer svima nam je isti Bog koji je na nebesima.
- e) *Ne gubiti nadu*: papa Franjo promiče učenje kako je Bog prisutan i djelatn u svijetu i zato se ne smije dogoditi da čovjek, a pogotovo mladi, izgube nadu u bolje sutra, ali isto tako potrebno je da jedni drugima prenosimo i svjedočimo tu nadu i Božju blizinu. Nadalje, Papa i onima koji su počinili okrutne zločine protiv čovjeka, koji izrabljuju druge, koji krše i Božje i ljudske zakone i uništavaju druge ljude, poručuje kako ih Bog čeka i daje im nadu da i za njih ima mjesta u njegovu kraljevstvu, ukoliko se obrate i promjene svoj pogrešni način života.

Na koncu, kako smo mogli vidjeti, ova poruka izvire i savršeno se uklapa u cjelokupno dosadašnje, istina kratko, razdoblje pontifikata pape Franje, ali, također, ono nam pokazuje da će ovaj pontifikat biti obilježen zauzimanjem za čovjeka u njegovoj svakodnevnicu, u njegovim stvarnim i svakodnevnim problemima i poteškoćama te da će Crkva biti ona koja je uz čovjeka i koja ga upućuje prema vječnom

životu. Čovjek i njegovo spasenje jesu teme kojima papa Franjo na poseban način bavi, te su i njegovo djelovanje, ali i naučavanje koje izražava ponajviše u svojim propovijedima i susretima, ali i na drugim mjestima, dvije strane iste medalje, a cilj im je promicanje što pravednijega i socijalno osjetljivijega društva, u kojem svaki čovjek ima svoje vlastito mjesto te zauzet život koji je prožet vrjednotama koje je objavio Sin Božji Isus Krist, a koje čovjeku otvaraju vrata raja.

FRATERNITY, THE FOUNDATION AND PATHWAY TO PEACE
Message of his Holiness Francis for the Celebration of the World Day of Peace
A Brief Explanation and Actualization

Ivan Macut*

Summary

This work contains a brief contextualization and interpretation of the Pope's message. Specifically, we investigated the current pope's speeches, messages, documents and find the place where the Pope Francis engaged in the same or similar topics and we connect them with a message for the World Day of Peace in order to get the bigger message and to the better understand his words. Finally, in conclusion, we have identified the five key emphases of the Pope's message for World Day of Peace, but it's also a message that the Pope speaks almost daily and calls on the world to change and conversion: a) not globalization indifference; b) no »culture of waste«; c) no hunger and poverty in the world; d) no to the war; e) do not lose hope.

Keywords: *Pope Francis, the World Day of Peace of 2014., the social teaching, fraternity and peace.*

* Dr. sc. Ivan Macut, Croatian Catholic Mission, Feldstr. 4, 13355 Berlin, German, hkmberlin@gmail.com